

Bedre sammen

Årsplan

Heddeland barnehage

2023-24

14.08.2023 til 14.08.2024

Barnehager i Lindesnes kommune

Lek og læring i et trygt og godt barnehagemiljø

INNHold

Vår barnehage.....	3
<i>Rammeplanen om årsplan</i>	3
Presentasjon av barnehagen	3
Ny i barnehagen	3
Retningslinjer ved sykdom.....	4
Overganger innad i barnehagen	4
Overgang barnehage – SFO/ skole	4
Våre felles verdier	5
Den autoritative voksenstilen	5
Fra kommuneplanen for Lindesnes kommune	6
Felles satsningsområder for barnehagene i Lindesnes kommune	6
Hovedsatsingsområder i vår barnehage	6
Tverrfaglig samarbeid	9
Samarbeid mellom hjem og barnehage	9
Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest.....	10
Barn og barndom	10
Lek /læring.....	10
Demokrati og barns medvirkning.....	11
Kommunikasjon og språk	12
Mangfold, likestilling og gjensidig respekt	12
Bærekraftig utvikling	13
Livsmestring og helse	14
Vurdering og veien videre	16
Tabell som illustrerer eksempler på progresjon.....	17
Årshjul – oversikt over temaarbeid, aktiviteter og fester	19
Planleggingsdager for barnehageåret 2023 - 2024	20
Tips til ressurser og verktøy for personalet	20

Rammeplanen om årsplan

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser.

Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeiers lokale tilpasning til pedagogisk praksis.

Vår barnehage

Heddeland barnehage er en del av Heddeland og Øyslebø oppvekstsenter som består av barnehage, barneskole og ungdomsskole. På oppvekstsenteret samarbeider vi tett for at barn skal få et godt og helhetlig opplæringsløp fra de begynner i barnehagen til de går ut av ungdomsskolen. Heddeland barnehage er også en kommunal barnehage i Lindesnes kommune. Lindesnes kommune er en ny, sammenslått kommune, etablert 01.01.2020. Den består av de tidligere kommunene Marnardal-, Lindesnes- og Mandal.

Vedtekter for kommunale barnehager finner du [her](#).

Presentasjon av barnehagen

Besøksadresse: Heddlandsveien 3, 4534 Marnardal

Postadresse: Nordre Heddeland 26, 4534 Marnardal

Mobil styrer: 41 20 88 85

Mobil Tommeliten: 94 84 50 73

Mobil Askeladden: 48 23 96 32

Mobil Veslefrikk: 48 21 09 58

Mobil Bukkene Bruse: 48 23 93 47

Epost Styrer: grytove@lindesnes.kommune.no

Hjemmeside: www.lindesnes.kommune

Ny i barnehagen

Slik vil vi motta barnet ditt i barnehagen vår:

Tilvenningen i barnehagen er en spennende tid både for barna, foreldrene og oss som jobber i barnehagen. Det aller viktigste i oppstarten er at barna skal føle seg trygge og danne en relasjon til de voksne på avdelingen. Derfor er det viktig at foreldrene setter av god tid til å være med og å være tilgjengelig i tilvenningen. Noen barn er trygge i løpet av to-tre dager, andre trenger lengre tid. Helt i begynnelsen trenger ofte barnet at det er foreldrene som bytter bleier, legger o.l. Etter hvert som barnet er klar for det, kan personalet overta mer og mer av omsorgsoppgavene. Det kan også være lurt å legge til rette for korte dager den første tiden. Barnet skal få oppleve en tett oppfølging av oss i personalet slik at barnet føler en tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Før oppstarten blir barna invitert på en besøksdag i barnehagen. Da kan de bli litt kjent med avdelingen, uteområdet og vi som jobber her. Foreldrene vil også få en samtale med pedagogisk leder på avdelingen, da kan vi få informasjon om barnet og dere vil få informasjon om tilvenning, personal, rutiner og hva som kan være greit for barnet å ha med seg.

Retningslinjer ved sykdom

Her er en link til helsenorge.no sine nettsider om sykdom i barnehagen: [Barnehagen - hjemme ved sykdom - helsenorge.no](https://www.helsenorge.no/tema/for-foreldre/for-foreldre-og-barn/overgang-til-skole)

Overganger innad i barnehagen

Slik vil vi legge til rette for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe:

- Før ferien blir barna kjent på avdelingen de skal gå på til høsten.
- Vi i personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barn og nye voksne når de bytter barnegruppe.

Overgang barnehage – SFO/ skole

Barn skal ha et sammenhengende læringsløp fra barnehage til SFO og skole. Foreldre, barn, barnehage og skole samarbeider for å skape en god overgang. For at barnet skal få en god start i skolen, er det viktig at skolen får opplysninger om det enkelte barns behov og utvikling. Våre rutiner for informasjon til skolen er:

På foreldresamtalen på våren går foreldre og pedagogen gjennom skjema «Overgangsskjema fra barnehage til skole». På forhånd har barnet fått med seg eget overføringsskjema hjem som barn og foreldre fyller ut i sammen. Dette tas med på foreldresamtalen. Skjemaene tar pedagogen med seg på overføringsmøte med skolen. Det er for å forberede skolen til å ta imot barnet.

Slik forbereder barnehagen overgangen til skole for det enkelte barn:

Vårt førskoleopplegg er lekbasert og vi gjør oppgaver innenfor språk, matematikk, sosial kompetanse og selvregulering.

På våren har vi prosjekt med 1. klasse. Da er vi på besøk på skolen, leker i skolegården og har stasjonsoppgaver med grupper på tvers av barnehage og skole.

Skolen inviterer til førskoledag sammen med foreldre.

Barnehagens formål og innhold (§ 1 i Barnehageloven)

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

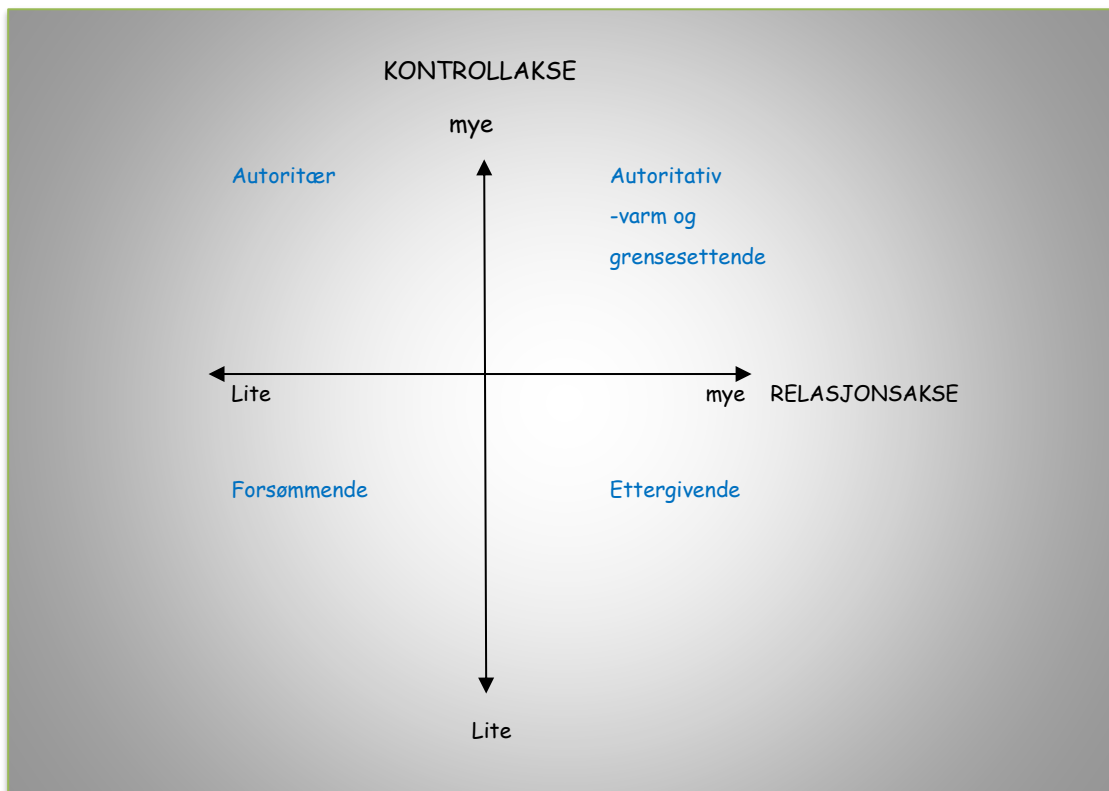
Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskap og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Våre felles verdier

Barna i barnehagene i Lindesnes kommune skal oppleve at barnehagen er et godt sted å være, hvor de får leke, lære og blir møtt med respekt og tillit. Personalet jobber kontinuerlig med utvikling av barnehagens kvalitet ved å sette av tid til refleksjon over egen praksis og gjennom ulike kompetansehevende tiltak.

Den autoritative voksenstilen

Fra kommuneplanen for Lindesnes kommune

- Redusere klimagassutslipp
 - *Vi stimulerer til gjenbruk, resirkulering og redusert matsvinn*
- Våre innbyggere er godt rustet for utdanning og arbeidsliv
 - *Det pedagogiske arbeidet planlegges slik at alle opplever utvikling og mestring*
 - *Vi vektlegger skapende arbeidsmåter*
- Barn har en trygg oppvekst som gjør dem rustet til å mestre livet
 - *Barn medvirker aktivt i sin hverdag*
 - *Alle barn trives i et godt og inkluderende miljø*
 - *Vi avdekker barns behov for støtte og hjelp tidlig, og det følges opp*
- Vi har god helse i hele befolkningen og utjevner ulikheter
 - *Vi legger til rette for allsidig lek og naturopplevelser*
 - *Vi prioriterer arbeidet med å styrke leseengasjementet hos barn, og stimulerer til mer høytlesing.*
- Vi forebygger og håndterer uønskede hendelser
 - *Vi styrker kompetanse og samhandling for å gjenkjenne og hindre omsorgssvikt, vold og overgrep*
 - *Vi arbeider forebyggende for å hindre utenforskap, kriminalitet, framvekst av parallellsamfunn og negativ sosial kontroll*

Felles satsningsområder for barnehagene i Lindesnes kommune

Hovedsatsingene i oppvekst i vil springe ut fra kommuneplanen, vedtatt i kommunestyret februar 2020. På bakgrunn av vedtatt kommuneplan og planstrategi i Lindesnes kommune vil det bli utarbeidet en felles kompetanseutviklingsplan for kommunen. Kommunens satsningsområder vil sees i sammenheng med blant annet arbeidet med Inkluderende barnehage- og skolemiljø og Regional strategi for kompetanseutvikling i barnehagene (ReKomp).

Hovedsatsingsområder i vår barnehage

Barnehagen har dette året jobbet ut en visjon som skal arbeides med over en 4 års periode: **Voksne med fokus på barna.**

Målet med visjonen er å:

- Øke kvaliteten
- Utvikling av barnehagen
- Tidlig innsats
- Kompetanseheving

Videre skal vi fortsette å jobbe med følgende satsingsområder:

- Fysisk lekemiljø
- Lesing og barnehagebibliotek
- Inkluderende barnehagemiljø

Det er viktig for barn å ha en voksen som ser dem, støtter og som de kan gå til når barnet trenger hjelp, motivasjon eller trygghet. En voksen som utfordrer, legge til rette for medvirkning, motiverer og stimulerer til lek og læringsfremmede aktiviteter. Den voksne skal sørge for at barn kjenner trygghet og er inkludert i et fellesskap. Den voksne som møter barna har en mulighet til å skape trygge og gode relasjoner. Relasjoner som kan være med å påvirke og gi barnet gode grunnleggende sosiale ferdigheter som de tar med seg videre i livet.

I rammeplanen står det:

- Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet.
- Personalet skal sørge for at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen

- Personalet skal være lydhør for barns uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg og sensitivitet

For å sikre oss at voksne også ser barnas behov og styrke relasjonen barn- voksen, jobber vi med *Trygghetssirkelen* (Cooper, Hoffman, Marvin og Powell 1999). Denne teorien går ut på at barnas følelser kan plasseres på fire ulike punkter i en sirkel. Hver av disse følelsesstadiene krever at vi møter dem på ulike måter. Grunnlaget for disse fire punktene er tilstedeværelsen eller fraværet av to grunnleggende behov: behovet for å komme seg ut å utforske verden og behovet for å bli tatt imot/beskyttet. Når man har funnet ut hvor barnet er på sirkelen, kan man gi barnet det det har behov for.

Voksne i barnehagen jobber også utfra den autoritative voksenstilen. Den går ut på at de voksne viser varme og omsorg for barnet, samtidig som de er tydelige. De voksne arbeider bevisst med å utvikle gode relasjoner til barnet og viser en aksepterende holdning ved å bygge gode relasjoner preget av respekt og varme. De voksne har klare forventninger og følger opp barnet på en tydelig måte når det gjelder grenser og normer.

Det fysiske lekemiljøet er en viktig del av læringsmiljøet i barnehagen. Det har betydning for barns trivsel og fysiske aktivitet. Et rikt fysisk miljø legger til rette for variert lek, som igjen bidrar til barns helse gjennom økt trivsel og fysisk aktivitet.

Barn trives godt i naturen. Vi er heldige å ha et flott turområde vi kan gå til. Naturen tilbyr mange lekmuligheter, der er det rik tilgang på materialer. Samtidig kan naturen ha en positiv effekt for eksempel med tanke på å redusere stress. Naturområder kan tilby barna ro og skjerming.

Rammeplanen sier at *«Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheten til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna»*.

Et godt lekemiljø kan bidra til barnas trivsel, til livsmestring, til inkludering av alle barn i leken, til et miljø der barna får utfolde seg, være kreative og lære nye ting. Vår oppgave i barnehagen er å tilrettelegge og berike leken gjennom å benytte rommene vi har på en god måte, iscenesette rom, lage spennende installasjoner og lekesoner, og tilpasse det fysiske lekemiljøet slik at alle barn har mulighet til å utvikle seg og trives.

Lesing og barnehagebibliotek bidrar til at barn blir glade i bøker. Leseglede er den viktigste nøkkelen i arbeidet med å skape gode leseferdigheter. Det viktigste vi kan gjøre er å sette oss ned og se i bøker sammen med barna.

Høsten 2022 vil det stå ferdig et nytt og fint barnehagebibliotek i barnehagen. Dette ønsker vi skal bli mye brukt og bidra til leseglede for barna. Samtidig har alle avdelingene egne bibliotek med bøker som kan lånes hjem til barna. Vi har lav terskel for utlån og samarbeider med folkebiblioteket. Dette betyr at bøker som er lånt i barnehagen eller på folkebiblioteket kan levers på tvers.

Inkluderende barnehagemiljø handler om at barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Fra Rammeplanen kap. 1

«Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at alle barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.»

Jeg trives! er en handlingsplan for trivsel i barnehagen og forebygging av krenkende atferd og mobbing. Fokuset i denne planen er å arbeide systematisk og forebyggende i hverdagen. Vi vil se barn leker, som ha venner og som viser følelser. For å få en kollektiv forståelse av hvordan barnehagene skal forebygge er det laget felles rutiner for de voksne.

Barnehagen har en viktig rolle for at barn skal trives i barnehagen og for å forebygge mobbing. Trivselsplanen er et bidrag til et tydelig og forutsigbart arbeid i forhold til samspill, relasjoner og trygghet i barnehage. Den fullstendige planen ligger på barnehagens hjemmeside.

Utdrag fra planen angående forebyggende arbeid:

Hva gjør vi for å forebygge?	Alle voksne:
Utvikler sosial kompetanse	<ul style="list-style-type: none">• Er veiledende, lyttende og observerende• Arbeider for at barna har lite aggresjon, balanserer egosentrisk atferd og tilpasser seg de andre; fremmer sine behov, men hører også på andre.• Styrker barnas selvhevdelse, selvkontroll, ansvarlighet, empati og samarbeidsevne
Skaper god gruppedynamikk	<ul style="list-style-type: none">• Er veiledende, lyttende og observerende• Styrker barnas kompetanse i sosialt samspill gjennom små og store grupper med ulike opplevelser gjennom lek og aktiviteter.
Utvikler vennskap og lek	<ul style="list-style-type: none">• Skaper gode arenaer for lek i små og store grupper.• Observerer lek og samspill mellom barna.• Gir barna opplevelser som fremmer læring og lek.
Bygger relasjoner	<ul style="list-style-type: none">• Er varme og grensesettende.• Legger til rette for lek og andre sosiale aktiviteter hver dag• Er aktive og bevisste som ser og hører alle barn hver dag; slik at barnet merker det og føler seg verdsatt.
Utvikler voksenrollen	<ul style="list-style-type: none">• Er varme og grensesettende.• Er veiledende, lyttende og observerende.• Er gode rollemodeller.
Fokuserer på veiledning og kompetanseheving	<ul style="list-style-type: none">• Deltar i kollegaveiledning• Deltar i kompetanseheving: voksenrollen, lek, observasjon og sosial kompetanse.
Arbeider med kvaliteten på observasjoner	<ul style="list-style-type: none">• Arbeider med systematiske og usystematiske observasjoner.• Reflekterer rundt observasjoner, eks refleksjonsnotat (gjort, lært, lurt).• Igangsetter tiltak der det er nødvendig.• Samarbeider med foresatte.

Bruker pedagogisk verktøy

- Arbeider med *Være sammen* eller andre verktøy som *Alle med, Tras, PLUS (Kanbarnehage)*

Lekevenn

Igangsetter

Telle/observere

I utetida i barnehagen bruker de voksne refleksvester i ulike farger. Vestene skal synliggjøre de ulike rollene vi har. Blå vest betyr at den voksne er Lekevenn. Her er fokuset på å være i lek sammen med barna. Gul vest er Igangsetter av lek/aktivitet som betyr at man observerer om det er barn som trenger oppfølging til å komme i gang med lek. Rosa vest er Teller/observatør. Her følger den voksne opp at alle barn har det bra og vet til enhver tid hvor barna på avdelinga befinner seg.

Tverrfaglig samarbeid

Barnehagen har mange aktuelle samarbeidspartnere som barnevern, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjon, skoler, Universitetet i Agder etc. Her kan barnehagen hente hjelp når det er behov for det.

Helsetjenester som omhandler barn er nå samlokalisert i Familiens hus, der man treffer helsesykepleier, familieterapeut, psykolog, jordmor, fysioterapeuter, barnevernsarbeidere og skolehelsetjenesten. Også barnehagen henvender seg her når det er behov for det.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal samarbeide med foreldrene både individuelt og som gruppe. Foreldrenes rett til medvirkning er nedfelt i barnehageloven. Foreldre skal ha mulighet til innflytelse gjennom Samarbeidsutvalg, foreldreråd, foreldremøter og foreldresamtaler. Oppdragelse er, ifølge barnekonvensjonen og barneloven, foreldrenes ansvar. Barnehagen skal være et supplement til hjemmet.

Samarbeid om hvert enkelt barn skjer i de daglige møtene og i planlagte samtaler. Alle barnehager skal ha et samarbeidsutvalg som er rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for barnehagen og foreldrene. Samarbeidsutvalget fastsetter barnehagens årsplan. [Rammeplanen om samarbeid mellom hjem og barnehage.](#)

Det finnes et nasjonalt utvalg for foreldre med barn i barnehagen - [fub](#)

Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon vedrørende barn, de foresatte og personalet. Alle som jobber i barnehagen må legge fram politiattest. Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare. Foreldre vil, som en hovedregel, bli informert og involvert i saker som gjelder deres barn.

Barn og barndom

Barnehagen skal være et sted hvor barns behov for omsorg og lek blir ivaretatt og barndommens egenverdi anerkjennes. Vi skal bidra til at alle barn får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek.

Lek /læring

Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære å mestre. Dette skal blant annet komme til uttrykk i arbeid med rammeplanens fagområder. Fagområdene er:

- kommunikasjon, språk og tekst
- kropp, bevegelse, mat og helse
- kunst, kultur og kreativitet
- natur, miljø og teknologi
- antall, rom og form
- etikk, religion og filosofi
- nærmiljø og samfunn

Rammeplanen [om fagområdene](#).

Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Barns lek og medvirkning preger barnehagehverdagen. Lek og læring i barnehagen forgår både ute og inne, -både analogt og digitalt. Fra Rammeplanen [Om barnehagens digitale praksis](#)

Slik vil barnehagen benytte digitale verktøy for å berike barnas lek og læring:

- La barna få en begynnende forståelse knyttet til det digitale.
- Ta bilder sammen og av barna, bruke de til å se på, glede og snakke om.
- Lytte til sanger og høre på fortellinger.
- Vi bruker apper og digitale spill som stimulerer språk, grunnleggende matematisk forståelse og kreativitet.
- Barna og voksne bruker internett til å søke opp informasjon om temaer vi ønsker å utforske.
- Vi ser på lærerike filmer sammen med barna
- Vi bruker prosjektor med bilder og lyd på en slik måte at barna kan være i naturlig bevegelse med hele kroppen og med hvile.

Punkter for egenvurdering

Med utgangspunkt i barnehagens prioriteringer, har vi valgt følgende punkter for egenvurdering av praksis:

- Bruker åpne spørsmål i samtale med barna.
- Observere hva som interesserer barna og legger til rette for videre lek
- Gi barn som trenger det, språklig støtte i leken
- Ha en positiv holdning til uteaktiviteter, uansett vær
- Sitte på gulvet med barna

Vi ønsker at barna skal:

- Oppleve fellesskap i leken
- Utvikle sosial kompetanse
- Få bearbejdet sine inntrykk
- Oppleve tilstedeværende voksne

Eksempel

Her er et eksempel på en leksituasjon der verdiene i rammeplanen kommer til syne:

«Even» som har litt vansker med å komme inn i leken, begynner å interessere seg for vulkaner. Tina (voksen) er raskt i gang med å lage en vulkan av leire som «Even» kan vise frem til de andre. Han får lov å fortelle det han vet i samlingsstund og er den som utløser vulkanen til stor fryd for de andre. Nå har de en fått en spennende opplevelse sammen og «Even» som stod i senter for det hele, fikk plutselig masse oppmerksomhet og lekeforespørsler fra de andre.

Demokrati og barns medvirkning

Barnehagen skal fremme danning og læring. Med danning mener vi livslang læring der de voksne møter barna åpent og undrende, og barna opplever at de er likeverdige og aktive parter. I framtiden trenger vi mennesker som er delaktige, ansvarlige, kreative og reflekterte.

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap hvor barna får anledning til å ytre seg, blir hørt og delta.

Barns medvirkning handler først og fremst om en holdning hos de voksne i relasjonen med barn. Barn skal bli møtt som selvstendige mennesker. Uavhengig av alder og forutsetninger, skal barn få erfare at deres stemmer blir lyttet til. Vi skal sørge for at barnas erfaringer og synspunkter får innflytelse på det som skjer i barnehagen. Rammeplanen om [demokrati](#), om [barns medvirkning](#) og [om læring](#)

Punkter for egenvurdering

For vurdering av måloppnåelse og som grunnlag for refleksjon over egen praksis, har vi prioritert å se etter disse punktene:

- I vår barnehage legger vi vekt på at barna skal være med å medvirke når vi tilrettelegger for lek.
- De voksne skal støtte og tilrettelegge i leken slik at alle barna får delta aktivt.
- De voksne bidrar slik at barnas behov og meninger synliggjøres for hverandre i leken, og dermed bidra til at barna lærer å ta hensyn og delta i fellesskapet.

Eksempel

Her er et eksempel på hvordan demokrati og barns medvirkning kan komme til syne i barnehagen:

På småbarnsavdelingen leker flere av barna i sølepyttene når de er ute. De løper igjennom vannet, tar vann i bøtter og bærer rundt. Noen tømmer vann i hodet på de andre barna.

De voksne som har observert vannleken, tar med seg ideen videre gjennom barnehageåret og tilrettelegger for lek med vann inne i barnehagen. De leser om bøker om vann, synger om vann og snakker om vann når vi drikker vann ved måltidet. Når de har vannlek på badet snakker vi om at «Per» godt kan tømme litt vann på seg selv, men ikke på «Trude» som ble lei seg når noen tømmer vann på hodet hennes. «Tor» som er litt skeptisk

på vannlek, får komme inn litt før de andre og leke med vannet alene. Barnegruppa deles også opp slik at det ikke er så mange barn samtidig når de leker med vannet.

Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være et sted som fremmer barns kommunikasjon og språkutvikling, i omgivelser der voksne er bevisst sin rolle som språklige forbilder. Barnehagen arbeider systematisk med å utvikle barnehagens språkmiljø. Språkarbeidet inngår blant annet i barnehagens arbeid med fagområdene.

Rammeplanen om [kommunikasjon og språk](#).

Punkter for egenvurdering

- Barna skal føle seg sett og hørt når de uttrykker seg og oppleve språklig mestring
- Vi vil legge til rette for ulike språkstimulerende aktiviteter. F. eks. sangsamling, eventyr, lesing, spilling, lek med språket mm.
- Vi vil legge til rette til å se og lytte til hvert enkelt barn, for å få den gode samtalen.

Eksempel

Her er et eksempel på hvordan verdiene i rammeplanen kan komme til syne i arbeid med kommunikasjon og språk:

En barnegruppe med fire 2-åringer fikk lov til å være med å lage lapskaus. Først fikk de se, kjenne og lukte på de ulike grønnsakene. Gulrota var kald og litt ruglete. Løken luktet sterkt og den svei litt i øynene. Kålrota var stor og tung, et av barna mistet den på gulvet og det kom et høyt dunk. Etter at alle grønnsakene var nøyne inspisert fikk barna lov til å prøve å kutte dem. Det var ikke lett, men etter mye prøving fikk alle kuttet av en bit hver.

Den voksne som hjalp dem hadde nemlig kokt litt av hver grønnsak slik at barna skulle klare å kutte litt selv og på den måten føle mestring. Den første biten gikk selvsagt i munnen. Gulrota var søt.. kålrota også. Men løken den var veldig sterk, så den gikk ut igjen. Mens de inspiserte og kuttet var den voksne nøyne med å sette ord på det barna opplevde. Selvsagt snakket de om gulrot, kålrot og løk. Men begrepene kald, tung, sterk, ruglete m.m. var også hyppig i bruk. Når maten var ferdig tilberedt fikk de fire som lagde maten lov å være med å servere. De var svært stolte av resultatet og fortalte mange ganger til de andre barna at gulrota var nam, at løken var au og at kålrota sa «bang» på gulvet. Når foreldrene hentet fikk de se bilder av barna som laget lapskaus og barna kunne igjen fortelle om opplevelsen. I tillegg sørget de voksne for å lekeversjoner av de ulike grønnsakene tilgjengelige i rollelekområdet.

Mangfold, likestilling og gjensidig respekt

Vår barnehage skal være et sted som fremmer vennskap og fellesskap. Barna skal oppleve å være en betydningsfull person i felleskapet. Barnehagen skal være preget av åpenhet og raushet, der mangfold sees på som en ressurs. Barnehagen skal blant annet gjennom fagområdene jobbe med mangfold, likestilling og gjensidig respekt. Rammeplanen om [mangfold og gjensidig respekt](#) og om [likestilling og likeverd](#).

Punkter for egenvurdering:

For å sikre oss at vi ivaretar og verdsetter mangfold og likeverd og gir hverandre gjensidig respekt legger vi særlig vekt på følgende:

- Vi gjør Rammeplanens forمانing om å «motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet» til en grunnstein for hvordan vi forholder oss til alle barn, foreldre/foresatte og kollegaer.
- Vi viser med vår egen praksis at det er fint at vi er forskjellige. Barna opplever representasjoner av ulike typer familiekonstellasjoner, markeringer av høytider fra flere religioner osv. Det er så mye spennende vi kan lære av hverandre, hvis vi bare er åpne for det.
- Samarbeide i lek og aktiviteter. Vi har flere ulike typer leker slik at det skal være noe for alle. Uansett kjønn skal alle barna ha lik mulighet og støttes i valgene de tar i hverdagen.
- Synliggjøre et mangfold av ulike familie former. (på småbarns avdelingene har alle barna hver sin plakat med bilder av familien sin eller av andre med nær relasjon. Dette bildet blir ofte tatt frem både i fellesskap og ellers når barnet ønsker det).
- Vi har mer fokus på likhetene enn forskjellene. For selv om det er mange forskjeller: ulike kropper, ulike kjønn og kjønnsuttrykk, religioner, funksjonsevner osv. så er vi alle mennesker. Når vi aktivt velger å se andre i et positivt lys på tross av ulikheter har man et godt utgangspunkt for en god relasjon. Samarbeide i lek og aktiviteter. Vi har flere ulike typer leker slik at det skal være noe for alle. Uansett kjønn skal alle barna ha lik mulighet og støttes i valgene de tar i hverdagen.

Eksempel

Her er et eksempel på hvordan mangfold, likestilling og gjensidig respekt kan komme til uttrykk i barnehagens praksis:

I vår barnehage har det i flere år vært tradisjon for at man har en festival med foreldre/foresatte, barna og søsken, en gang i året. Det er flere ting som står på agendaen denne ettermiddagen, men noe av det viktigste er at alle samles rundt et felles arrangement uavhengig av nasjonalitet. Dette har vært en god samtalestarter og brobygger mellom foreldrene.

Bærekraftig utvikling

Vår barnehage skal være et sted som fremmer omsorg for verden vi lever i, både her og nå, og i fremtiden. Barna skal oppleve verdien av å ta vare på seg selv, andre og naturen. Barnehagen skal legge grunnlaget for barns evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Gjennom fagområdene skal barnehagen jobbe med bærekraftig utvikling. Rammeplanen om [bærekraftig utvikling](#).

Punkter for egenvurdering

Hvordan vi jobber med bærekraftig utvikling i barnehagen

Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter ønsker vi å legge til rette for at barna skal få kjennskap til bærekraftig utvikling. Det vil blant annet være å bli glad i naturen, få en forståelse for samspillet i naturen og mellom mennesket og naturen.

De voksnes ansvar er å gi barna opplevelser i naturen og jobbe med tema som er knyttet til:

- Kildesortering sammen med barna
- Gjenbruk og bruk av gjenbruksmateriale kreativt
- Holdningsarbeid om natur og miljø

Eksempel

Her er et eksempel på hvordan bærekraftig utvikling kan komme til uttrykk i barnehagens praksis: For å nå dette er vi mye ute, på tur i nærområdet og i naturbarnehagen. Her blir vi kjent med naturen, opplever og bevisstgjør de ulike årstidene og undrer oss over naturen. Vi er opptatt av å ta med søpla vår tilbake til barnehagen. Vi plukker også med oss søppel som vi finner i naturen, som vi sorterer og kaster. Vi høster fra naturen, når det er mulighet til det. For at barna skal få konkret erfaring med hvilken nytte vi har av naturen har vi et drivhus. Barna er med på å plante, så, vanne, høste og deretter lage mat av grønnsakene.

Livsmestring og helse

Vår barnehage skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring og medopplevelser. Barna skal oppleve å mestre sine hverdager og liv, i trygge omgivelser, med rom for utforskning og sunne helsevaner.

Barnehagen skal jobbe med livsmestring og helse i møte med rammeplanens fagområder. Barna skal møtes med en holdning der de voksne søker å forstå hva som ligger bak barns atferd. Barna skal støttes i å håndtere livene sine gjennom trygghet, relasjon og støtte til god følelsesregulering. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages.

Rammeplanen om [livsmestring og helse](#).

Punkter for egenvurdering

Vi jobber med dette ved at:

- Vi ser på hvert barns adferd og språk som uttrykk for hvordan barnet har det. Adferden må leses, tolkes og anerkjennes av voksne som barnet har tillit og relasjon til.
- Vi skal vektlegge samspill og samarbeid i lek, aktivitet og daglige gjøremål, som særlig viktige for at barn skal føle seg inkludert.
- Legger til rette for fysisk aktivitet og hvile i løpet av dagen. Utetida er særlig egnet for variert aktivitet. Naturbarnehagen er egnet som turmål og også som et sted å være hele dagen. Uteområdet rundt barnehagen er stort og variert, og egnet både for rolig og stor aktivitet.
- Vektlegger sunn mat og ved å engasjere barna i tilberedelse av mat. Vi lager varme retter, bruker i økende grad fisk som pålegg og råvare, og serverer daglig frukt og grønnsaker.
- Vi er bevisst på at enkelte barn trenger noe mer enn andre. Noen barn fremstår mer sårbare av forskjellige grunner, og dette må vi ta hensyn til og handle ut i fra. Samtidig skal vi være observante, lydhøre og handlingsrettede overfor situasjoner i barnehagen som kan oppleves som mobbeadferd, både overfor den/de som utøver dette, og for den/de som utsettes for dette.

Eksempel

Her er et eksempel på hvordan verdiene i rammeplanen kan komme til syne i arbeid med livsmestring og helse:

I dag skal det lages lapskaus. Grønnsaker er kjøpt inn og ligger klare på benken. Fagarbeider Ellen inviterer med seg tre barn som kan være med på deler av tilberedningen. Einar, 4 år, Gunnar, 4 år og Trine, 5 år, blir svært ivrige, og på oppfordring rydder de opp lekene de holdt på med, og småspringer så inn på badet for å vaske hender.

Ellen koordinerer oppgavene. Gunnar og Einar får vaske grønnsakene, mens Trine skal begynne med skrellingen. Trine smiler, hun har gjort dette før og vet hun er blant de barna som mestrer dette godt. Ellen snakker med barna når de jobber, hun forteller dem om grønnsakene og henvender seg også mye til barna. Gunnar prater uoppfordret og tar gjerne imot Ellens invitasjon til prat og kunnskapsdeling. Gunnar sin mamma er nemlig kokk, sier han, som så mange ganger før, og ramser opp navn på alle grønnsaker og frukt han kommer på. Einar virker imponert over kunnskapen og ordene Gunnar kommer med, og prøver å gjenta det som Gunnar sier. Trine skreller en gulrot med stor konsentrasjon, og Ellen poengterer at hun og de andre gjør en god jobb. Videre gir hun dem tid til å arbeide i det tempoet de ønsker.

Einar sine grønnsaker blir i stor grad liggende urørt, han er mest av alt opptatt av å høre Gunnar prate om grønnsaker og mat. Ellen støtter opp om samtalen og viderefører med kommentarer, samtidig som hun passer på å henvende seg direkte til Trine og Einar slik at deres stemmer også kommer fram.

Vurdering og veien videre

Hovedmålet med vurdering er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. I vår barnehage arbeider vi kontinuerlig med vurdering, der hele personalet deltar. Gjennom å reflektere over egen praksis er målet å utvikle kvaliteten på tilbudet til beste for barna.

Når barnehagen gjennom året jobber med egenvurdering, tas det utgangspunkt i punktene som er skissert under hvert tema i årsplanen. Progresjonen vil kontinuerlig evalueres i lys av disse. Dette for å sikre at barnehagen gjennom året legger til rette for at alle barn, i alle aldersgrupper, får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

Progresjon i barnehagens innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø

Vi tar utgangspunkt i punktene for egenvurdering som er skissert under hvert tema i årsplanen.

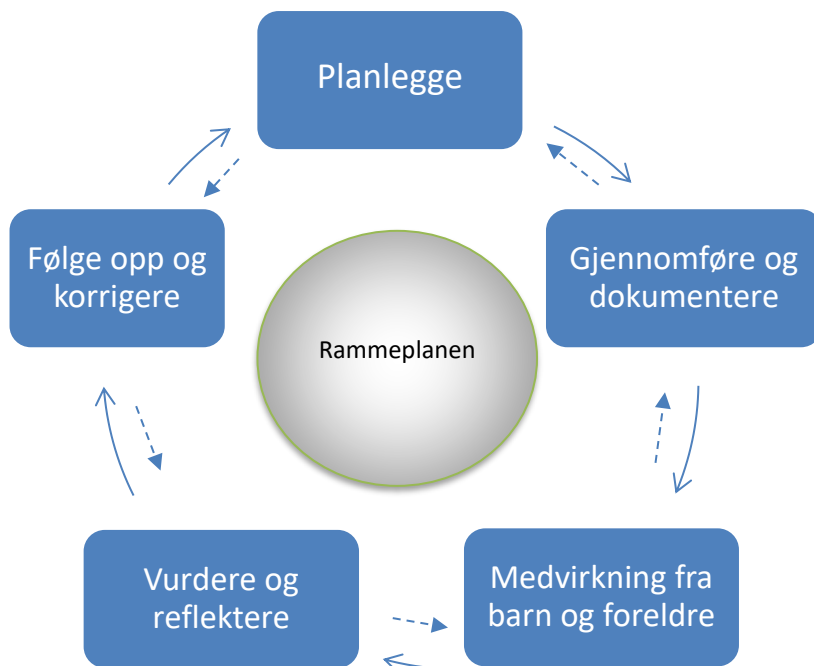
I vurderingsarbeidet spør vi oss: Hvordan kommer progresjon til uttrykk i vår praksis når det gjelder «pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø»? Rammeplanen om [progresjon](#).

Pedagogisk dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon skiller seg fra ordinær dokumentasjon ved at den bidrar til kritisk refleksjon over praksis. Når barnehagen arbeider med egenvurdering og progresjon er det den pedagogiske dokumentasjonen som vektlegges, da den rommer mulighet for endring og utvikling av praksis.

Plan for arbeidet

I denne årsplanen har vi gitt noen punkter for egenvurdering innenfor viktige områder i barnehagens tilbud. Disse punktene skal brukes i barnehagens vurderingsarbeid og i tillegg sikre progresjon.

Slik vil vi jobbe med vurdering og progresjon i vår barnehage:

Vi vurderer arbeidet fortløpende gjennom å evaluere enkelt episoder fra barnehagen og organisering av barnehage hverdagen. Vi bruker kartleggingsverktøy som *Tras*, *Normalfordelingskurva* og *Alle med* for å vurdere arbeid med de enkelte barna. Vi har ekstra fokus på voksenrollen og hele personalgruppa jobber jevnlig med hvordan vi er i møtet med barn i lek og aktiviteter.

I arbeidet med progresjon observerer vi barna i lek og aktiviteter, og har barnesamaler med de eldste barna. Vi legger planer sammen for hvordan vi kan tilrettelegge og jobbe for å videreutvikle leken og barnas læringsopplevelser i barnehagen.

Tabell som illustrerer eksempler på progresjon

Alder/ Fagområder	1-2år	2-3år	3-4 år	4-5 år	5-6 år
Kommunikasjon, språk og tekst	Ha faste sanger og regler Bekreftede barna uttrykker	Bli kjent med bildebøker Sette ord på følelser Snakke om det vi ser rundt oss.	Fokus på å sette ord på følelser Lese-stunder Utforske nye ord og begreper i lek og hverdags-aktiviteter	Høytlesning /samtale Støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål. Barnehagebibliotek Språkgruppe begrepstrening	Barna får uttrykke seg språklig kreativt Kjennskap til skriftspråk Fokus på turtaking og lytting
Kropp, bevegelse, mat og helse	Øve på å spise og drikke selv Vaske hendene selv	Gå på tur i ulent terreng Øve på å kle seg selv Få prøve å smøre maten selv	Øve på å gå på do alene Prøve å smøre maten selv. Ulike bevegelses-leker	Hinderløype Turer i skogen og nærmiljøet Måltid/sunne helsevaner Hygiene Rutsje, runse og sykle Bevegelse sanger Ro og hvile	Øve på å kle seg selv Lage måltider med fisk Høste fra naturen Svømming
Kunst, kultur og kreativitet	Opplive glede og mestring ved å uttrykke seg kreativt. Erfaringer med ulike typer teknikker og materialer.	Bli kjent med ulike formingsmateriell Barna får muligheter til kreativ og fantasifull lek. (Tilrettelegging av avdeling, utemiljø og lekemateriell)	Formings-aktiviteter som innbyr til barnas personlige uttrykk Uttrykke seg gjennom dans og drama Kreativ og fantasifull lek	Dramatisere Lære fargene, blande farger, forskjellige maleteknikker Plastelina, trolledeig, Ramme inn bilder Lytte til musikk	Regelleker Dramatisering Lage kunst av ting vi finner i naturen Veve

<p>Natur, miljø og teknologi</p>	<p>Utforske sand, vann og jord</p> <p>Leke med natur-materialer</p>	<p>Bruke digitale verktøy som støtte i lek og aktiviteter</p> <p>Opplive alle årstider ute</p>	<p>Bruke digitale verktøy kreativt</p> <p>Opplive årstider og ulikt vær i Natur-barnehagen</p> <p>Fokus på søppel-sortering og gjenbruk</p>	<p>Turer i skogen</p> <p>Være nysgjerrige og observante</p> <p>Spikkekniv med på tur</p> <p>Kutte grønnsaker, delaktig i matlagingen</p> <p>Bruke faktabøker</p> <p>Digitale aktiviteter</p> <p>Årstidene</p> <p>Bærekraftig utvikling</p>	<p>Ukentlig hel dag med lek og aktivitet i naturen.</p> <p>Utforske og eksperimentere ved bruk av teknologi</p> <p>Dyrke egen mat i drivhuset</p>
<p>Antall, rom og form</p>	<p>De voksne setter ord på former og farger</p> <p>Være i små og store rom</p> <p>Sanger og regler med rytme og gjentakelse</p>	<p>Sanger og regler med telling 1-10</p> <p>Øve på å vente på tur/turtaking</p> <p>Sanger og regler med rytme og gjentakelse.</p>	<p>Sanger og regler med telling 1-10</p> <p>Øve på turtaking</p> <p>Spille lotto</p>	<p>Bevisstgjøring matematiske begreper</p> <p>Synlige tall på avdelingen</p> <p>Legge puslespill og se mønster</p> <p>Duplo, lego</p> <p>Telle</p>	<p>Finne former antall i naturen</p> <p>Brettspill</p> <p>Skattejakt med enkelt kart</p>
<p>Etikk, religion og filosofi</p>	<p>Være med på å making av høytider</p> <p>Hvert barns særegenhet ivaretas</p>	<p>Markere merkedager til alle som er representert på avdelinga</p> <p>Se på likheter og forskjeller hos hverandre</p> <p>Erfare at det er ok å være forskjellig</p>	<p>Markere merkedager som er representert på avdelinga</p> <p>Se på likheter og forskjeller hos andre</p> <p>Erfare at det er ok å være forskjellig</p>	<p>Heddeland festivalen</p> <p>Markere ulike tradisjoner og høytider</p> <p>Markering av samenes nasjonaldag</p> <p>Fokus konfliktløsning og vennskap</p> <p>Gode samtaler og humor</p> <p>Bordskikk og høflighet</p>	<p>Barna skal få kjennskap til alle kulturer som er representert på avdelinga</p> <p>Barnas spørsmål blir hørt av de voksne</p> <p>De voksne stiller undrende spørsmål sammen med barna</p> <p>Markere Id og Pride</p>
<p>Nærmiljø og samfunn</p>	<p>Jevnlige besøk i nærmiljøet</p> <p>Erfaringer med sentrale elementer i nærmiljøet: dyr, naturen, kjøretøy osv.</p>	<p>Øve på å ferdes trygt på tur.</p> <p>Opplive å kunne gjøre noe godt for andre.</p>	<p>Øve på å ferdes trygt på tur</p> <p>Opplive å kunne gjøre godt for andre</p> <p>Heddlands-festivalen</p>	<p>Enkle trafikk regler</p> <p>Tur i nærmiljøet</p> <p>Besøke industriområdet</p> <p>Søppelplukking/søppel-sortering</p> <p>Få kjennskap til samisk kultur</p>	<p>Kjennskap til barnekonvensjonen.</p> <p>Besøke Marnarheimen</p> <p>Barna opplever at de er med og former barnehage hverdagen</p>

Årshjul – oversikt over temaarbeid, aktiviteter og fester

Måned	Dato	Tema/aktivitet/fest
August	14.	Planleggingsdag
September	Uke 38: 27. 28.	Brannvernuke Foreldremøte Fotograf
Oktober	2.-6. 10. 20.	Skolens høstferie Verdensdagen for psykisk helse Planleggingsdag Foreldresamtaler
November		Foreldresamtaler
Desember	7. 13. 19.	Nissefest Lucia i barnehagen med foresatte Julebord
Januar		
Februar	6. 9. 15. 19.-23.	Samefolkets dag Markere fastelaven Karneval Skolens vinterferie
Mars	20.	<i>Gi beskjed om barnet ditt skal ha påskeferie 😊</i> Påskefrokost med foresatte
April	27. Mars til 1. april 2. april 10.	Påske (Stengt) Planleggingsdag Markere Id <i>Gi beskjed om sommerferie 😊</i> Foreldresamtaler
Mai	9. 10. 16. 20.	Kristihimmelfarsdag Planleggingsdag "Mini 17. Mai" 2. Pinsedag
Juni	6. Uke 24-26	Heddelandsfestivalen Besøk på nye avdelinger

	Uke 25 21.	Mangfold og inkluderingsuke Planleggingsdag
--	---------------	--

Planleggingsdager for barnehageåret 2023 - 2024

Planleggingsdagene er satt til:

- 14.08.2023
- 20.10.2023
- 02.04.2024
- 10.05.2024
- 21.06.2024

På planleggingsdagene er barnehagen stengt. Da jobber personalet med å planlegge og evaluere det pedagogiske arbeidet i barnehagen, øke sin kompetanse eller gjøre praktiske arbeid i barnehagen som er nødvendig for å kunne gi et godt pedagogisk tilbud til barna.

Tips til ressurser og verktøy for personalet

Kvalitet i barnehagen: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/kvalitet-i-barnehagen/>

Barnehagemiljø : <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/barnehagemiljo/>

Digital praksis: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/digital-praksis-i-barnehagen/>

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO): <https://nafo.oslomet.no/barnehage/>